



DE INCLUSIEVE BUURT DRAAIT OM STENEN ÉN MENSEN

Auteur: Yvonne Witter (ZorgSaamWonen)

De inrichting van een buurt kan bijdragen aan inclusiviteit. In steeds meer buurten en wijken zijn er wooninitiatieven te vinden die gericht zijn op inclusief wonen. De precieze invulling verschilt. Het doel is vergelijkbaar: het gaat om het bieden van woningen en een woonomgeving voor mensen met én zonder beperkingen, voor jong en oud. De fysieke inrichting van de buurt kan ontmoeting stimuleren en ervoor zorgen dat mensen zich onderdeel van de buurt voelen. Maar dat is niet vol-

doende. Ook op sociaal vlak is er stimulans nodig. Stedebouw & Architectuur nam een kijkje in Veldhoven en Amsterdam waar mensen op verschillende manieren een inclusieve buurt vormgeven.

In Oerle, een dorp in de Brabantse gemeente Veldhoven met 2400 inwoners, is een zorgcluster gevestigd. Ruud van Splunder, gebiedsregisseur van Woonstichting 'thuis, stond aan de wieg van zorgcluster Oerle. Hij omschrijft het als 'een buurt in een buurt.' In

het cluster staat een complex met 29 appartementen en negen grondgebonden sociale huurwoningen voor ouderen, twee groeps- woningen voor jongvolwassenen met een verstandelijke beperking en een groeps- woning voor zeven ouderen met dementie. Ook is er een eerstelijns gezondheidscentrum met een huisarts, apotheek en een fysiotherapeut. Volgens Van Splunder levert het plein een bijdrage aan ontmoeting. "De voor- zieningen zijn gecentreerd rondom een plein. Daar komen buurtbewoners elkaar op laag- drempelige wijze tegen."



Dat is ook het geval in Amsterdam-Noord, in Buiksloterham. Hier is een woon- en werklocatie gevestigd van Philadelphia, een zorgorganisatie voor mensen met verstandelijke beperkingen. Het plein bij de locatie is echter nog ‘mobiel.’ Eline Swart, werkzaam bij Philadelphia, licht dit toe: “We zijn nog aan het bouwen en werken daarom met een ‘plein op wielen’ totdat het echte plein gereed is. Op de plek van het pleintje op wielen zal weer gebouwd worden, maar dan wordt het pleintje verplaatst naar een andere plek in de wijk. Pas als alles af is, wordt er een definitief pleintje aangelegd. Dit is dus een tijdelijke voorziening. Dat plein op wielen nodigt uit tot het organiseren van allerlei activiteiten. Buurtbewoners wilden er de kerstmarkt mee organiseren. Door corona ging het niet door.”

‘Gemeenschap opbouwen’

Bij De Eenhoorn, een andere locatie van Philadelphia in Amsterdam-Oost, vormt de gemeenschappelijke tuin één van de plekken waar mensen elkaar ontmoeten. In deze locatie wonen 45 bewoners met een verstandelijke beperking en 15 bewoners die uit de maatschappelijke opvang komen. Zij wonen tussen een bonte mix van ‘reguliere huurders’ die in de overige 330 woningen wonen. De

reguliere huurders zijn studenten, ouderen, kleine gezinnen. De woningen zijn compact, maar de buurt is ruim opgezet met de nodige ruimte voor groen en ontmoeting. “Het is de bedoeling dat mensen voorzieningen zoals de tuin met elkaar delen. Zij ontmoeten elkaar daardoor makkelijker”, zegt Karen Elberse. Zij is, net als Swart, werkzaam als *community builder* bij Philadelphia, een zorgorganisatie die zich inzet voor mensen met een verstandelijke beperking. Een community builder werkt mee aan het opbouwen van een gemeenschap. Zij legt verbindingen tussen bewoners en zorgt ervoor dat bewoners elkaar ontmoeten op basis van gelijkwaardigheid en gemeenschappelijke interesses.

‘Je moet zichtbaar zijn in de buurt, zorgen dat mensen jou kennen. En andersom’

‘Wasruimte als verbindende plek’

Zowel Swart als Elberse zijn ervan overtuigd dat het hebben van een gemeenschappelijke ruimte essentieel is voor de binding tussen de bewoners. “Dat kan een ontmoetingsruimte zijn, maar ook de wasruimte en de tuin. Het gaat om een neutrale plek waar mensen zich welkom voelen”, vertelt Swart. In Buiksloterham maken bewoners met een beperking wasmiddel en doen de was voor buurtbewoners die dat willen. “In de wasruimte is het altijd gezellig. Buurtbewoners komen langs voor koffie en een praatje. Dat is zo’n plek die verbindend werkt.” In Oerle vervult de bakkerij deze rol. Van Splunder: “Daar werken mensen met beperkingen die in het zorgcluster wonen. De hele buurt haalt daar brood. Het is een echte ontmoetingsplek geworden. De spil van het buurtje.”

‘Organisaties vinden elkaar’

Toch is er naast de fysieke inrichting meer nodig om verbinding tussen mensen te krijgen. Zo is samenwerking tussen de betrokken organisaties van belang. Van Splunder ziet de meerwaarde van het delen van een pand van Archipel en Severinus, de twee zorgorganisaties in Oerle. “Archipel biedt ouderenzorg en Severinus is er voor de



mensen met beperkingen. Zij vullen gezamenlijk de nachtdienst in en hebben elkaar daardoor beter leren kennen. De medewerkers van Archipel maken bijvoorbeeld gebruik van de ruimte van Severinus, bij bijvoorbeeld de familieavonden. De huiskamer van de groepswoning van Archipel is daarvoor te klein. Ook delen beide organisaties de duofiets en de snoezelruimtes. Daarnaast zoeken de bewoners van de beide zorgvoorzieningen elkaar op. Jongeren met beperkingen wandelen met ouderen met dementie. Doordat de organisaties elkaar weten te vinden, komt het contact tussen de bewoners makkelijker tot stand.”

Van Splunder is blij met de uitwisseling die plaatsvindt tussen de ouderen uit het seniorencomplex en de jongeren met beperkingen, de mensen met dementie en de buurtbewoners. “Het is een kleine, gezellige gemeenschap geworden, maar dat ging niet vanzelf.” De rol Van Splunder als gebiedsregisseur is onmisbaar gebleken. Hij heeft voor de verbindingen met de mensen en de organisaties gezorgd. Daarnaast is de buurtbeheerder van de corporatie belangrijk. Hij onderhoudt de contacten en kan signaleren.

‘Ruimte voor ontmoeting’

Elberse en Swart zijn het met Van Splunder eens dat de verbinding tussen mensen niet altijd vanzelf ontstaat. Zij werken nauw samen met de wijkbeheerder van de corporatie, maar ook met andere organisaties zoals maatschappelijke opvang en politie. Elberse: “Je moet zichtbaar zijn in de buurt en zorgen dat zowel bewoners als professionals van de diverse organisaties jou kennen. En andersom. Wij zorgen ervoor dat we de buurt kennen. Alleen dan kunnen we mensen met elkaar verbinden.” Alle drie zijn ze ervan overtuigd dat het om de stenen én de mensen

‘Het is belangrijk is dat buurtbewoners gezien worden als mensen die wat bij te dragen hebben, ongeacht hun beperkingen of leeftijd’

gaat bij de inclusieve buurt. Er moet volgens hen ruimte zijn voor ontmoeting, zowel binnen als buiten. Daarnaast is het belangrijk dat buurtbewoners gezien worden als mensen die wat bij te dragen hebben, ongeacht hun beperkingen of leeftijd. Pas dan voelen mensen zich echt onderdeel van de buurt. Professionals kunnen hier een belangrijke rol in vervullen door talenten aan te boren en mensen uit te dagen zich in te zetten. Elberse: “Het opbouwen van een relatie en vertrouwen winnen, kost tijd. Er blijft altijd professionele ondersteuning nodig om mensen met elkaar te verbinden. Als het eenmaal loopt hoeft dat niet veel te zijn, maar een vertrouwd aanspreekpunt hebben, is prettig voor iedereen.”

Meer weten?

ZorgSaamWonen organiseert op dinsdag 19 april een excursie naar De Eenhoorn en Buiksloterham.

Zie: <https://www.zorgsaamwonen.nl/agenda/>